Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Мамка Валерія Віталіївна, 1996 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2020 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Право», виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 4 травня 2026 року № 235-34, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – **Берлача Анатолія Івановича**, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Рецензентів:

Мацелюх Іванни Андріївни, докторки юридичних наук, професорки, професорки кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Мельник Алли Анатоліївни, кандидатки юридичних наук, асистентки кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Офіційних опонентів:

Чеховської Ірини Василівни, докторки юридичних наук, професорки, професорки кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету,

Калмикової Олени Вікторівни, кандидатки юридичних наук, професорки, професорки кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України.

На засіданні 18 червня 2026 року прийняла рішення про присудження Мамці Валерії Віталіївні наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» на підставі публічного захисту дисертації «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано на кафедрі службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти та науки України, м. Київ.

Науковий керівник – Литвин Наталія Анатоліївна, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що повністю відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та містить нові науково обґрунтовані результати, а саме: дисертацію присвячено комплексному дослідженню адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення держави. У роботі здійснено системний і міждисциплінарний аналіз реабілітації як складової державної політики у сфері охорони здоров'я, соціального захисту

та національної безпеки, що дало змогу сформувати цілісне наукове бачення її адміністративно-правової природи.

У дисертації узагальнено сучасні наукові підходи до розуміння медичної та психологічної реабілітації, обґрунтовано її багатовимірний характер, який поєднує медичне відновлення, психологічну підтримку та соціальну реінтеграцію військовослужбовців. Розкрито теоретико-правове розуміння інституту медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, визначено його функціональне призначення, базові дефініції, принципи та доктринальні засади, а також доведено невзаємозамінність медичної і психологічної реабілітації як самостійних, але взаємопов'язаних процесів.

Проаналізовано еволюцію державної політики України у сфері реабілітації військовослужбовців у періоди 1991–2000 рр., 2000–2014 рр. та з 2014 р. дотепер, виявлено закономірності її трансформації від фрагментарної та медико-біологічної моделі до системного впровадження біопсихосоціального підходу в умовах збройної агресії проти України. Встановлено вплив воєнних викликів, міжнародних рекомендацій та стандартів на реформування національної реабілітаційної політики.

Визначено систему суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, розкрито їх правовий статус, компетенцію та адміністративно-правові засади діяльності. Систематизовано принципи діяльності відповідних суб'єктів, запропоновано їх класифікацію та обґрунтовано доцільність розширення кола спеціальних принципів з урахуванням потреб військовослужбовців і особливостей функціонування реабілітаційної системи у воєнний та післявоєнний періоди.

Досліджено форми та методи діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, визначено їх системний характер та роль у реалізації державної політики.

Проаналізовано зарубіжний досвід правового забезпечення реабілітації військовослужбовців і ветеранів, виокремлено основні інституційні моделі та обґрунтовано можливість адаптації окремих елементів такого досвіду з урахуванням національних особливостей України.

На основі проведеного дослідження сформульовано теоретичні узагальнення та практичні пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, спрямовані на систематизацію законодавства, підвищення ефективності міжвідомчої координації, забезпечення доступності та якості реабілітаційних послуг, а також формування людиноцентричної, безбар'єрної та стійкої моделі реабілітаційної допомоги в Україні.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено у 4 наукових публікаціях, з яких одна написана у співавторстві та опублікована в міжнародному журналі, що індексується у базі Scopus, 3 статті – у наукових фахових виданнях України, 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях:

1. Korolchuk O., Semenets-Orlova I., Mamka V., Chernetchenko O., Vasiuk N. State regulation of ensuring the quality medical care during martial law in Ukraine: Lessons for the international community. Issues of Law & Medicine. 2024. Vol. 39, C. 3-20. https://issuesinlawandmedicine.com/wpcontent/uploads/2024/05/ILM_V39n1_2024_full_issue_rev1.pdf.

2. Мамка В. В. Поняття та зміст медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2024. Вип. 6. С. 142–146. DOI https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.6.23

3. Мамка В. В. Становлення та розвиток державної політики щодо медичної та психологічної реабілітації в Україні. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". – 2025. – № 7. https://doi.org/10.25313/2520-2308-2025-7-11246

4. Мамка В. В. Адміністративно-правові засоби забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні. Наукові перспективи. 2025. № 8 (62). С. 929–939. https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8(62)-929-939

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Берлач Анатолій Іванович – доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, завідувач кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна без зауважень.

Мацелюх Іванна Андріївна – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У положеннях наукової новизни, зокрема в частині «дістали подальшого розвитку», авторка зазначає про необхідність подолання кадрового дефіциту шляхом оновлення освітніх програм, запровадження прискорених програм підготовки та перепідготовки фахівців, а також створення належних умов і фінансових стимулів для їх заохочення. Водночас наведені пропозиції мають переважно організаційно-управлінський характер і потребують більш чіткого адміністративно-правового обґрунтування, зокрема визначення нормативних механізмів їх реалізації, компетенції відповідних суб'єктів та інструментів фінансового забезпечення. Така конкретизація

посилила б галузеву спрямованість і практичну значущість сформульованих висновків.

2. Підрозділ 1.3 присвячено становленню та розвитку державної політики щодо медичної та психологічної реабілітації в Україні, що є логічним і необхідним структурним елементом дисертаційного дослідження. Водночас заявлена назва підрозділу передбачає більш глибоке історичне занурення у генезис реабілітаційних практик на теренах України, тоді як авторка розпочинає виклад із 1991 року, лише побіжно згадуючи радянський спадок. На нашу думку, повноцінне дослідження становлення державної політики у сфері медичної та психологічної реабілітації вимагає звернення до більш ранніх історичних періодів, зокрема: досвіду надання допомоги пораненим і хворим у часи Руської держави, де вже існували певні практики відновлення здоров'я воїнів, зокрема при монастирях і князівських дворах; козацької доби, коли Військо Запорозьке виробило власні підходи до лікування та відновлення боєздатності козаків, а Запорозька Січ мала розвинену для свого часу систему медичної допомоги; періоду Української гетьманської держави, коли робилися спроби формування національних підходів до медичного забезпечення війська та цивільного населення; часу Української революції 1917–1921 років як першої спроби розбудови національної системи охорони здоров'я. Таке розширення хронологічних меж дозволило б не лише обґрунтувати назву підрозділу, а й продемонструвати історичну тяглість реабілітаційних практик в Україні, виявити їх національну специфіку та чіткіше окреслити періодизацію еволюції означеного процесу.

3. У підрозділі 2.3 «Адміністративно-правові методи діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації» авторка запропонувала поділ методів публічного адміністрування на правові, організаційні та економічні, що загалом відповідає усталеним підходам

адміністративно-правової науки. Водночас потребує додаткового обґрунтування, чому саме така класифікація є оптимальною для цієї сфери, а також уточнення критеріїв її застосування з урахуванням специфіки реабілітаційних правовідносин.

Мельник Алла Анатоліївна – кандидатка юридичних наук, асистентка кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 2.1. «Адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації» авторка пропонує розширити коло спеціальних принципів діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації та здійснює їх поділ на галузеві й інституційні. Водночас потребує додаткового обґрунтування критеріїв відмежування запропонованих принципів від уже існуючих загально-правових та галузевих принципів адміністративного права, а також чіткість підстав їх класифікації на галузеві та інституційні. Зокрема, окремі із запропонованих принципів (наприклад, координаційна взаємодія, підзвітність, стандартизація) можуть розглядатися як елементи організації діяльності або управлінські вимоги, що потребує додаткового теоретичного пояснення їх саме як принципів. Більш чітке методологічне обґрунтування посилило б системність та переконливість відповідних висновків.

2. У роботі приділено увагу нормативному регулюванню та інституційним аспектам адміністративно-правового забезпечення медичної й психологічної реабілітації військовослужбовців, однак аналіз судової практики представлено в обмеженому обсязі. З огляду на значення правозастосовної діяльності для оцінки ефективності адміністративно-правових механізмів, доцільним було б ширше залучити рішення

адміністративних судів, що стосуються доступу до реабілітаційних послуг, оскарження дій суб'єктів владних повноважень, визначення статусу та гарантій відповідних категорій осіб. Розширення цього аспекту посилило б практичну аргументацію дослідження та дозволило б більш повно відобразити реальний стан реалізації законодавчих положень.

Чеховська Ірина Василівна – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У підрозділі 3.1. роботи авторка пропонує комбіновану модель, яка поєднує елементи спеціалізованого відомства, інтегрованої цивільної системи та військової опіки. Водночас у роботі недостатньо розкрито критерії відбору саме цих елементів та їх сумісність в умовах української системи публічного адміністрування. Доцільним було б більш детально обґрунтувати інституційну, фінансову та процедурну спроможність держави реалізувати запропоновану модель без створення надмірного адміністративного навантаження або дублювання функцій.

2. Запропоноване законодавче закріплення принципу довгострокової (у разі потреби – довічної) державної опіки (стор. 193 роботи) є концептуально обґрунтованим, однак потребує більшої правової визначеності. Зокрема, доцільно уточнити критерії застосування такого підходу, межі зобов'язань держави, механізми періодичного перегляду потреб особи та співвідношення з принципами адресності й раціонального використання бюджетних ресурсів.

Калмикова Олена Вікторівна – кандидатка юридичних наук, професорка, професорка кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У науковій новизні дисертаційної роботи в підрозділі «дістали подальшого розвитку» автором зазначено «запропоновано виділити окрему підкатегорію суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців кадрово-наукового забезпечення (університети, наукові установи)» на нашу думку доцільно було б викласти цю тезу в наступній редакції «обгрунтування структуризації суб'єктів системи забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців шляхом виокремлення самостійної підкатегорії яка займається кадровим та науковим забезпеченням цієї сфери (університети, наукові установи), що дозволяє чітко визначити їхню специфічну функціональну роль у процесі фахової підготовки спеціалістів та наукового супроводу реабілітаційної сфери». Така аргументація більш чіткіше визначила проведене дослідження автором в підрозділі 2.1. дисертації С.77-78.

2. Поряд із ґрунтовним аналізом нормативно-правових актів, у роботі доцільним було б ширше залучити емпіричні матеріали, зокрема статистичні дані щодо медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, що сприяло б подальшому посиленню прикладного характеру дослідження.

3. У підрозділі 3.1. «Зарубіжний досвід правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації постраждалих внаслідок військових дій» автором проаналізовано досвід Сполучених Штатів Америки, Великої Британії, Ізраїлю та Хорватії. Водночас у роботі недостатньо чітко окреслено критерії відбору саме цих держав для порівняльно-правового аналізу. Це зумовлює потребу у більш аргументованому поясненні репрезентативності обраних правових систем, а також у глибшому аналізі можливостей і меж імплементації окремих елементів їхнього досвіду в національну правову систему.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради;

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Мамці Валерії Віталіївні ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради,
доктор юридичних наук, професор **Анатолій БЕРЛАЧ**